

Врощ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Національного наукового
центру «Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
д-р юрид.наук, професор,
Засл. юрист України

Олександр КЛЮЄВ

«__» _____ 2021 р.

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ

за темою науково-дослідної роботи

«Розробка Довідника професійних компетентностей судових експертів»

1. Підстава для проведення та строки виконання науково-дослідної роботи.

Підставою для проведення науково-дослідної роботи «Розробка Довідника професійних компетентностей судових експертів» (далі – НДР) є тематичний план науково-дослідних робіт науково-дослідних установ судової експертизи Міністерства юстиції України.

Строки виконання: січень 2022 р. – грудень 2024 р.

2. Мета та початкові дані

Метою роботи є розробка Довідника професійних компетентностей судових експертів.

Свого часу Міністерством юстиції України розроблено та наказом від 19.04.2012 № 611/5 затверджено «Довідник кваліфікаційних характеристик посад працівників науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України», який погоджено з Міністерством соціальної політики України та Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Вищезазначений Довідник містить типові кваліфікаційні характеристики посад працівників НДУСЕ та встановлює вимоги до змісту професійної діяльності й кваліфікації працівників НДУСЕ. Зокрема, в його основу покладено посадову ознаку, оскільки кваліфікаційні вимоги до працівників НДУСЕ визначаються їхніми посадовими обов'язками, які, у свою чергу, зумовлюють назву посади. Між тим й нині не сформовано кваліфікаційних вимог до осіб, які можуть залучатися судом, слідством або іншими учасниками справи, до проведення судових експертиз, зокрема вимог, що пред'являються до їхніх професійних знань, умінь, навичок, здобутих компетентностей за результатами професійної підготовки, інформального й неформального навчання, практичного досвіду роботи, а також інших складників компетентностей (участь у наукових розробках, підготовці експертів тощо).

Розробка критеріїв за якими можна оцінити компетентність експерта, визначення процедури визнання результатів неформального та інформального навчання дозволить встановити які професійні компетентності мають бути у

особи, що залучається до проведення судових експертиз, та забезпечити якісний професійний і високий науковий рівень та обґрунтованість висновків експерта.

Розробка, що планується, проводиться вперше.

3. Етапи науково-дослідної роботи.

№ п/п	Найменування етапів, зміст робіт за ними	Виконавці	Строк виконання		Результати виконання робіт
			початок	закінчення	
1	1 етап. Збирання та узагальнення сучасної інформації щодо підходів до підготовки судових експертів у різних країнах та визначення обсягу та змісту професійних компетентностей судового експерта	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	січень 2022	березень 2022	анотований звіт
2.	Систематизація професійних компетентностей, які мають бути у особи, що залучається до проведення судових експертиз, та основних критеріїв їх оцінювання.	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	квітень 2022	червень 2022	анотований звіт
3.	2 етап. Розробка професійних компетентностей судових експертів за видами експертизи у сфері інтелектуальної власності	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	липень 2022	вересень 2022	анотований звіт
4.	Розробка професійних компетентностей судових експертів за видами економічної експертизи	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	жовтень 2022	грудень 2022	проміжний звіт
5.	Розробка професійних компетентностей судових експертів за видами інженерно-технічної експертизи	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	січень 2023	березень 2023	анотований звіт
6.	Розробка професійних компетентностей судових експертів за видами товарознавчих експертиз	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	квітень 2023	червень 2023	анотований звіт
7.	Розробка професійних компетентностей судових експертів з психологічної експертизи	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	липень 2023	вересень 2023	анотований звіт
8.	Розробка професійних компетентностей судових експертів з мистецтвознавчої експертизи	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	жовтень 2023	грудень 2023	проміжний звіт

9.	Розробка професійних компетентностей судових експертів за видами криміналістичних експертиз	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	січень 2024	березень 2024	анотований звіт
10.	Розробка професійних компетентностей судових експертів за видами криміналістичних експертиз	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	квітень 2024	червень 2024	анотований звіт
11.	3 етап. Узагальнення та оцінювання результатів дослідження.	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	липень 2024	вересень 2024	анотований звіт
12.	Складання та оформлення заключного наукового звіту, довідника.	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	жовтень 2024	грудень 2024	заключний звіт

4. Основні вимоги до виконання науково-дослідної роботи.

Результати досліджень повинні відповідати рівню сучасних досліджень у галузі судової експертизи; відповідно вимогам ДСТУ 2008-2015 р.р.

5. Розподіл робіт між виконавцями та джерело фінансування наукової роботи.

Організацією, що забезпечує виконання НДР, є Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України. Джерелом фінансування робіт є держбюджет.

6. Методи дослідження.

Загальні методи: діалектичний метод, методи логіки; загальні наукові методи: спостереження, описування, аналіз, синтез, індукція, дедукція тощо.

7. Результати науково-дослідної роботи, що очікуються. Результатом виконання науково-дослідної роботи стане заключний звіт про НДР «Розробка довідника професійних компетентностей судових експертів».

8. Спосіб реалізації результатів наукової роботи. Результати даної роботи мають бути реалізовані при навчанні та отриманні (підтвердженні) кваліфікації судових експертів, а також можуть використовуватися особами, які мають намір отримати (підтвердити) кваліфікацію судових експертів, та працівниками органів досудового розслідування та суду при призначенні експертиз та оцінці складених висновків.

9. Перелік технічної документації, яка надається по закінченні науково-дослідної роботи:

- затверджене ТЗ;
- анотовані та проміжні звіти про науково-дослідну роботу;

- заключний науковий звіт (Довідник);
- рецензії на НДР.

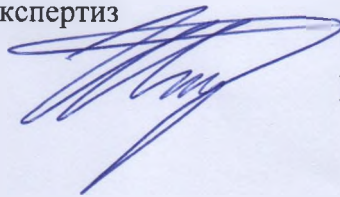
10. Порядок розгляду та приймання науково-дослідної роботи: анотовані та проміжні звіти розглядаються на засіданнях лабораторії теоретичних досліджень, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності ННЦСЕ, а також Вченої ради ННЦСЕ; заключний науковий звіт (Довідник) – на засіданнях лабораторії теоретичних досліджень, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності ННЦСЕ, Вченої ради ННЦСЕ, та секції з теоретичних, загально-методичних, процесуальних та організаційних питань судової експертизи НКМР з проблем судової експертизи Міністерства юстиції України.

11. Кошторисна вартість. Калькуляція кошторисної вартості робіт додається.

12. Список розробників ТЗ науково-дослідної роботи:

Керівник НДР:

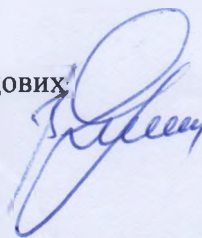
Провідний науковий співробітник
Відділення-Бюро у місті Києві Національного
наукового центру «Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»,
кандидат юридичних наук

Ігор СТАРОДУБОВ

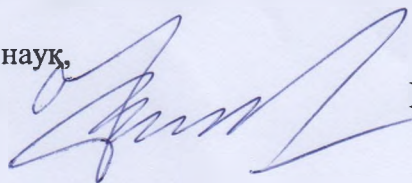
Відповідальні виконавці:

Заступник директора - завідувач
Відділення-Бюро у місті Києві
Національного наукового центру «Інститут судових
експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»

Василь ЯРОШОВЕЦЬ

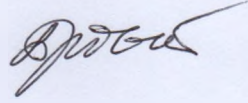
Провідний науковий співробітник
Відділення-Бюро у місті Києві Національного
наукового центру «Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»,
кандидат сільськогосподарських наук,
старший науковий співробітник

Наталія КІСІЛЬ

13. Додатки:

- пояснювальна записка (на 4 арк.),
- календарний план виконання робіт (на 2 арк.),
- калькуляція кошторисної вартості робіт (на 1 арк.).

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Національного наукового
центру «Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
д-р юрид.наук, професор,
Засл. юрист України

Олександр КЛЮЄВ

«__» _____ 2021 р.

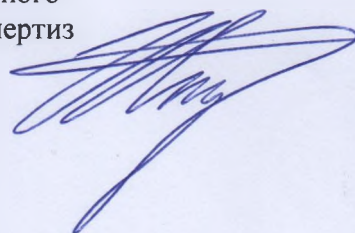
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ РОБІТ

за темою: «Розробка довідника професійних компетентностей судових експертів»
на 2022 р.

№ п/п	Найменування етапів, зміст робіт за ними	Виконавці	Строк виконання		Результати виконання робіт
			початок	закінчення	
1	1 етап. Збирання та узагальнення сучасної інформації щодо підходів до підготовки судових експертів у різних країнах та визначення обсягу та змісту професійних компетентностей судового експерта	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	січень 2022	березень 2022	анотований звіт
2.	Систематизація професійних компетентностей, які мають бути у особи, що залучається до проведення судових експертиз, та основних критеріїв їх оцінювання.	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	квітень 2022	червень 2022	анотований звіт
3.	2 етап. Розробка професійних компетентностей судових експертів за видами експертизи у сфері інтелектуальної власності	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	липень 2022	вересень 2022	анотований звіт
4.	Розробка професійних компетентностей судових експертів за видами економічної експертизи	ННЦІСЕ Стародубов І.В., Кісіль Н.В., Ярошовець В.М.	жовтень 2022	грудень 2022	проміжний звіт

Керівник НДР:

Провідний науковий співробітник
Відділення-Бюро у місті Києві Національного
наукового центру «Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»,
кандидат юридичних наук

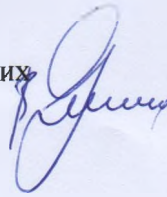
Ігор СТАРОДУБОВ

Відповідальні виконавці:

Заступник директора - завідувач

Відділення-Бюро у місті Києві

Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»

Василь ЯРОШОВЕЦЬ

Провідний науковий співробітник

Відділення-Бюро у місті Києві Національного наукового центру «Інститут судових експертиз

ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»,

кандидат сільськогосподарських наук,

старший науковий співробітник

Наталія КІСІЛЬ

Врощ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

за темою НДР: «Розробка Довідника професійних компетентностей судових експертиз»

Обґрунтування необхідності розроблення теми.

Питанням професійної підготовки судових експертів приділялась значна увага у наукових працях В. М. Бараняк, С. Г. Гаспарян, Л. М. Деречі, Л. М. Головченко, Н. В. Кісіль, Н. І. Клименко, О. М. Ключева, І. А. Петрової, Е. Б. Сімакової-Єфремян, І. В. Стародубов, В. К. Стринжа, Н. М. Ткаченко, О. П. Угровецького, В. М. Шерстюк та інших вчених.

Законом України «Про судову експертизу» (стаття 10) встановлено вимоги до осіб, які можуть бути судовими експертами, зокрема, вказано, що судовими експертами можуть бути особи, які мають необхідні знання для надання висновку з досліджуваних питань, мають відповідну вищу освіту, освітньо-кваліфікаційного рівня не нижче спеціаліста, пройшли відповідну підготовку та отримали кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності.

На сьогоднішній день Міністерством юстиції України розроблено та наказом від 19.04.2012 № 611/5 затверджено «Довідник кваліфікаційних характеристик посад працівників науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України», який погоджено з Міністерством соціальної політики України та Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Вищезазначений Довідник містить типові кваліфікаційні характеристики посад працівників НДУСЕ та встановлює вимоги до змісту професійної діяльності та кваліфікації працівників НДУСЕ, зокрема, детально визначено кваліфікаційні вимоги до осіб, що можуть обіймати посади професіоналів НДУСЕ: *судових експертів*, у тому числі: головного, провідного та старшого судового експерта; *наукових співробітників* (головного, провідного, старшого, наукового та молодшого наукового співробітника).

У документі «До питання кадрового забезпечення науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України» від 05.08.2013 р. вказувалося, що єдині підходи до належного добору кадрів дають можливість забезпечити належний рівень кваліфікації цих фахівців та, як наслідок, якісний професійний та високий науковий рівень та обґрунтованість висновків експерта. Також висловлена пропозиція щодо запровадження окремих кваліфікаційних вимог і до осіб, що мають намір здійснювати судово-експертну діяльність як експерти, що не є працівниками державних спеціалізованих установ, а саме в частині вимог до стажу роботи за фахом.

Між тим й нині не сформовано вимог до професійних компетентностей судових експертів та фахівців, які залучаються судом, слідством або іншими учасниками справи, до проведення судових експертиз, зокрема вимог, що пред'являються до їх професійних знань, умінь, навичок, здобутих компетентностей за результатами професійної підготовки та практичного

досвіду роботи, а також інших складників компетентностей (участь у наукових розробках, підготовці експертів тощо).

Актуальність розробки кваліфікаційних характеристик, які можуть бути встановлені згідно відповідних посад для осіб, що здійснюють судово-експертну діяльність, та у подальшому стати основою для розробки Професійних стандартів, також обумовлена прийняттям Постановою КМУ від 16 червня 2021 р. № 620 Положення про Реєстр кваліфікацій. Одними із основних завдань Реєстру визначених у статті 6 вищезазначеного Положення є забезпечення:

- доступності інформації про кваліфікації;
- узагальнення інформації про кваліфікації, у тому числі за рівнями Національної рамки кваліфікацій, найменування професій, інформації про кваліфікаційні центри, експертів з акредитації кваліфікаційних центрів;
- достовірності виданих документів про професійну кваліфікацію тощо.

Міністерство освіти і науки України 10 листопада 2020 року виніс на громадське обговорення проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про присвоєння професійних кваліфікацій». У п. 2 вказано: «встановити, що присвоєння професійних кваліфікацій здійснюється відповідно до професійних стандартів за запитом фізичної особи або на вимогу роботодавця. За відсутності професійних стандартів професійні кваліфікації можуть присвоюватися відповідно до кваліфікаційних характеристик до 01 вересня 2023 року»;

15 вересня 2021 року Кабінетом Міністрів України затверджено «Порядок присвоєння та підтвердження професійних кваліфікацій кваліфікаційними центрами». Цим документом встановлено вимоги до процедур визнання результатів навчання, здобутих, зокрема, шляхом неформальної та інформальної освіти, та присвоєння й підтвердження відповідних професійних кваліфікацій вищезазначеними центрами. І хоча у п. 3. вказано, що цей Порядок не застосовується до професій, щодо яких законом або міжнародним договором передбачено додаткове регулювання (спеціальності, здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання), між тим, розробка професійних кваліфікацій для судових експертів нині є надзвичайно актуальною. Отже, запропонована розробка є не лише актуальною, але й новою для експертної практики.

Основною метою є розробка довідника професійних компетентностей судових експертів.

Актуальність роботи полягає у необхідності та своєчасності розроблення професійних компетентностей судових експертів та фахівців, які залучаються судом, слідством або іншими учасниками справи, до проведення судових експертиз, які відсутні на цей час.

Новизна – уперше буде: розроблено критерії, за якими можна оцінити компетентність експерта; визначено процедури визнання результатів

неформального та інформального навчання; встановлено якими професійними компетентностями мають володіти особи, що залучаються до проведення судових експертиз. Це дозволить забезпечити якісний професійний та високий науковий рівень та обґрунтованість висновків експерта.

Таким чином, наукова розробка є актуальною, в Україні проводиться уперше.

Емпіричну базу дослідження склали законодавство України; підзаконні нормативно-правові акти; міжнародні стандарти; експертна та правозастосовна практика; спеціальна література.

Теоретичну базу склали здобутки вітчизняних і зарубіжних вчених, що присвятили свої наукові праці питанням підготовки судових експертів та визначенню обсягу та змісту професійних характеристик, які мають бути у судового експерта.

Науково-практичний результат, що очікується

Результатом виконання науково-дослідної роботи стане заключний звіт про НДР «Розробка довідника професійних компетентностей судових експертів».

Пропозиції щодо реалізації результатів.

Результати цієї роботи можуть бути використані під час розробки основних вимог до підготовки судових експертів та підтвердження ними своєї кваліфікації, та можуть стати передумою для розробки Професійних стандартів судових експертів. Основні положення розраховані на використання особами, які мають намір отримати (підтвердити) кваліфікацію судових експертів, а також працівниками органів розслідування та суду під час призначення експертиз та оцінюванні складених висновків.

Наявність матеріальних ресурсів та фахівців.

Організаціями, що забезпечують виконання НДР, є Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»: Заступник директора - завідувач Відділення-Бюро у місті Києві Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Ярошовець В.М.; провідний науковий співробітник Відділення-Бюро у місті Києві Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса», кандидат юридичних наук Стародубов І. В. та провідний науковий співробітник Відділення-Бюро у місті Києві Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса», кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Кісіль Н. В.

Строки виконання робіт

Робота, що планується, має бути виконана протягом 2022–2024 років.

Керівник НДР – провідний науковий співробітник Відділення-Бюро у місті Києві Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», к.ю.н. Стародубов І.В.

Обсяги фінансування робіт.

№ з/п	Статті витрат	Усього на весь період (грн.)
1	Витрати на оплату праці	1905432

Керівник НДР:

Провідний науковий співробітник
Відділення-Бюро у місті Києві Національного
наукового центру «Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»,
кандидат юридичних наук

Ігор СТАРОДУБОВ

В. М. К.

КАЛЬКУЛЯЦІЯ кошторисної вартості

Науково-дослідної роботи по темі: «Розробка Довідника професійних компетентностей експертів»

Підстава для проведення роботи: Тематичний план науково-дослідних робіт науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України на 2022 рік

Джерело фінансування: Держбюджет

Замовник: Міністерство юстиції України

Термін виконання роботи: початок січень 2022 р. закінчення грудень 2024 р.

№ з/п	Статті витрат	Усього на весь період (грн.)	Усього на поточний рік (грн.)	У тому числі за кварталами			
				I	II	III	IV
1	Витрати на оплату праці	1 905 432	635 144	158 786	158 786	158 786	158 786

Директор ННЦ ІСЕ

Головний бухгалтер

Керівник науково-дослідної роботи

О.М. Ключев

Т.О. Шкурдода

І. В. Стародубов

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № 11
засідання Вченої ради
Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
від 22 вересня 2021 року

СЛУХАЛИ: 1. Обговорення пропозицій (технічних завдань з пояснювальними записками, календарними планами виконання робіт та калькуляціями кошторисної вартості) до Тематичного плану науково-дослідних робіт науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України на 2022 рік.

Заслухавши доповіді заступника директора з наукової роботи Сімакової-Єфремян Е. Б. та керівників НДР,

УХВАЛИЛИ:

1. Надіслати голові секції з теоретичних, загально-методичних, процесуальних та організаційних питань судової експертизи науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України технічне завдання з пояснювальною запискою та календарним планом виконання робіт для розгляду питання щодо подальшого внесення до тематичного плану науково-дослідних робіт науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України на 2022 рік НДР за темами:

- «Розробка методичних рекомендацій щодо впровадження вимог міжнародних стандартів до обладнання, що використовується під час проведення досліджень у судово-експертних установах України» (ННЦ ІСЕ, Онопрієнко С. А.);

- «Розробка Довідника професійних компетентностей судових експертів» (ННЦ ІСЕ, Стародубов І. В.).

Заст. Голови Вченої ради
Вчений секретар

О. П. Угровецький
Л. М. Дереча

Згідно з оригіналом:

Вчений секретар

Л. М. Дереча